

Netwerk burgemeestersconvenant 4 december 2024

Naar een klimaatrobuuste landbouw

Verslag sessie 4: Samen met het Regionaal Landschap landbouwacties opzetten, Regionaal Landschap Schelde-Durme

In Zele en Berlare worden middelen van de Blue Deal ingezet om water op te houden in het landschap o.a. door het plaatsen van stuwtjes bovenstrooms. Ook in Aalst, Dendermonde en Lebbeke wordt het sponslandschap versterkt met behulp van een bovenlokale aanpak. Dergelijke acties hebben een positieve impact op het tegengaan van droogtestress bij landbouwgewassen en bevorderen de kwel in lager gelegen gebieden. Dit is goed voor zowel landbouw als natuur. Deze acties kaderen ook binnen de gemeentelijke hemelwater- en droogteplannen. Andere acties van het Regionaal Landschap zijn: het graven van poelen als drinkwater voor vee en ter bevordering van de biodiversiteit, en de aanplant en onderhoud van houtkanten. Een geheel van kleine en grote projecten dus, steeds op maat van, en in samenwerking met de gemeente(n).

Spreker: Koen De Rijck, Blue Deal Coördinator bij het Regionaal Landschap Schelde-Durme

Verslaggever: Sarah Depestel

Verslag

Context:

Blue Deal regionale landschappen: nog maar 1 jaar bezig, dus nog sterk zoekende en lerende.

Mensen samenbrengen op het terrein = basis van de werking. Bottom up, vanuit vragen van op het terrein. Eerder dan vanuit 'kaart'vaststellingen.

Rol : soms is RL expert, andere keren aansteker, initiatiefnemer, procesbegeleider.

Waterzekerheid = waterbeschikbaarheid en waterveiligheid / na de waterbom in de Vesdervallei is er een rapport opgemaakt 'Weerbaar Waterland' om te weten welke adaptaties in het landschap nodig zijn om ons voor te bereiden op de toekomst => 4 werven geïdentificeerd.

Praktijk:

- Dijkgraaf van het polderlandschap, Karel D'hooghe, zelf ook melkveehouder en zoekende om vb. kruidenrijk grasland te gebruiken om eiwitrijk voedsel aan te bieden. Deze dijkgraaf was zeer blij dat er vanuit RL iemand aangesteld was om te werken rond de Blue Deal; was op de hoogte van zowel de wettelijke beperkingen als de ecologische realiteit van het gebied. 'Waterbergend vermogen van het landschap verbeteren'

Bottom up : jazeker, de dijkgraaf was initiatiefnemer om Koen De Rijck aan te spreken;

Lokale mogelijkheden: het landschap heeft een groot waterbergend vermogen (zandgronden).

Kans: de gemeentes moeten hemelwater- en droogtekaarten opmaken voor hun grondgebied – ikv hemelwater- en droogteplan.

- Berlare: in het hogerop gelegen landbouwgebied werden stuwtjes geïnstalleerd – het opgestuwde water dient als reserve voor landbouwgronden, maar infiltreert ook vrij snel naar de lagergelegen Schelde, waar het de natte valleinatuur ook voedt. Dit project is ingediend bij het 'Levend water'traject bij de Vlaamse Waterweg en goedgekeurd – ook de gemeente cofinanciert deze stuwtjes. Enerzijds is het gebied droogtegevoelig, anderzijds is de bodem goed infiltreerbaar, dus mooie kansen. De 4 stuwen die aangelegd zijn, bieden een extra berging van circa 4 à 5000 m³ water.
- T.OP Dender : grootste problematiek: uitbreiding van woonkernen in watergevoelig gebied. In dit gebied werden ook veel grachten gegraven, met als gevolg dat de landbouwgronden in feite gedraineerd worden.

Toelichting slide poelen: de rand van poelen moet men anders beheren dan de rest van het landbouwgebied (omdat er anders instroom is van pesticiden/meststoffen): er is een beheersovereenkomst voor opgemaakt – beetje pionieren, bedoeling dit over te laten nemen door andere landbouwers.

Slide weidevogels : wat kunne gemeentes doen? Vb. de weg ernaast niet meer toegankelijk maken voor sluijverkeer door de mobiliteit aan te passen.

Vragen en antwoorden

Fluvius hemelwater- en droogteplancoördinator: vraag : aanpak/financiering van deze plannen? Antwoord Thäisa Van Speybroek: Als er nog geen plan was: actief mee aan tafel gaan zitten om acties mee vorm te geven en uit te leggen waar het RL kan ondersteunen. Bij andere gemeentes waren er al plannen: bij de start van de Blue Deal actief gaan kijken wat er in de plannen staat, gaan aanbieden : waar knn we ondersteunen? Het aanbod van de RL toelichten.

Vaak is er ook nog een vertaalslag nodig tussen een visiedocument en een praktisch ondersteunend instrument – vb. echt op terrein gaan meten. Er wordt ook input verkregen van vb. Aquafin om vb. diameters van buizen te kennen die nodig zijn voor acties.

Financiering hiervoor? Als Blue Deal coördinator krijgt het RL geen financiën van Vlaanderen.

Hoe krijgen jullie de landbouwers mee in het verhaal? Gemeentes botsen daar ook vaker op. Koen zelf: antwoord: polderbeheerders staan voor hetzelfde verhaal, bovendien hebben landbouwers laatste jaren wel echt met droogte te maken gehad, dus ze staan ook meer open voor het verhaal dan vroeger, waar de nadruk eerder lag op drainage. Het is dus vanuit een noodzaak dat de landbouwers tegenwoordig sneller mee gaan werken.

Aanvulling door Ilse Mertens (coördinator Parkbos Gent): meest duurzame manier van werken: vraag vanuit de landbouwers laten komen – ‘eerst te nat, nu te droog’ – zo voelen landbouwers zich gehoord en gesteund; proberen de vraag van hen te laten komen.

Contradictie in doelstellingen: landbouwers zijn ook bezorgd; vb. ‘afstand’ moeten doen van hun grond als ze er water ophouden; = reactie Anja Geiregat (Provincie Oost-Vlaanderen). Het feit dat er dan overleg is met ‘hogere overheden’ is voor landbouwers een kans om actie te ondernemen op het nog hogere niveau.

Watertoets : momenteel kloppen de kaarten niet volledig - dit heeft grote gevolgen voor acties op het terrein. Er loopt een bevraging waar mensen wijzigingen kunnen voorstellen. In de zaal volgt reactie dat voorgestelde wijzigingen niet worden doorgevoerd in de webtoepassing. Sophie D’hondt (VMM) bezorgt contactgegevens van het team van Bram Vogels, dat hiervoor verantwoordelijk is.